

RIEŠENIA ÚLOH Z ANALYTICKEJ PRAXE

Chemická olympiáda – kategória E,F – 59. ročník – šk. rok 2022/2023

Celoštátne kolo

Martina Gánovská

Maximálne 100 pb = 50 bodov Doba riešenia 300 minút	1 pb = 0,5b
---	--------------------

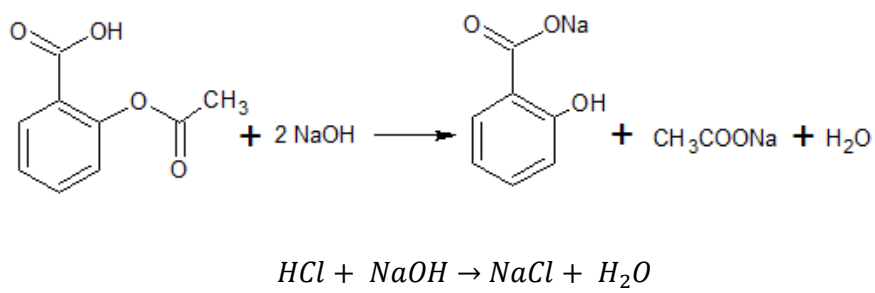
Bodové hodnotenie jednotlivých častí riešenia je uvedené v prehľadnej tabuľke:

Počet bodov	Časť riešenia
10 pb	Hodnotenie všeobecných zručností a laboratórnej techniky: 4 pb dodržanie zásad bezpečnosti a hygieny práce v laboratóriu 6 pb laboratórna technika (príprava roztokov, úprava vzoriek, technika titrácie, fotometria)
70 pb	Riešenie úloh v odpovedňovom hárkuzohľadní vykonané operácie, správnosť výpočtov, znalosť chemických dejov a pod. Body sa pridelia podľa autorského riešenia úloh.
20 pb	Presnosť stanovenia: 10 pb Presnosť stanovenia pH vzorky spektrofotometricky počet pomocných bodov = 10 – 0,5 % odchýlky stanovenia 10 pb Presnosť stanovenia presnej koncentrácie kyseliny chlorovodíkovej počet pomocných bodov = 10 – 0,5 % odchýlky stanovenia
100 pb	Spolu

Autorské riešenie úloh odpoved'ového hárku z analytickej PRAXE

Štartovné číslo súťažiacého:		
Celkový počet pridelených bodov:		Podpis hodnotiteľov:
Úloha A		
Úloha A1.1	1 pb	Výpočet objemu kyseliny chlorovodíkovej: $V_1 = \frac{c_2 \times V_2}{c_1} = \frac{0,1 \text{ mol dm}^{-3} \times 0,1 \text{ dm}^3}{3 \text{ mol dm}^{-3}} = 0,0033 \text{ dm}^3$
Úloha A1.2	1 pb	Výpočet hmotnosti bezvodého uhličitanu: $m(\text{Na}_2\text{CO}_3) = c(\text{Na}_2\text{CO}_3) \times V(\text{Na}_2\text{CO}_3) \times M(\text{Na}_2\text{CO}_3) =$ $= 0,05 \text{ mol dm}^{-3} \times 0,1 \text{ dm}^3 \times 105,99 \text{ g mol}^{-1} = 0,5300 \text{ g}$
	1 pb	Navážená hmotnosť Na ₂ CO ₃ $m(\text{ŠT1}) =$
	1 pb	Výpočet presnej koncentrácie zásobného roztoku: $c(\text{Na}_2\text{CO}_3) = \frac{m(\text{ŠT1})}{V(\text{Na}_2\text{CO}_3) \times M(\text{Na}_2\text{CO}_3)} = \frac{m(\text{ŠT1})}{0,1 \text{ dm}^3 \times 105,99 \text{ g mol}^{-1}}$
Úloha A1.3	1 pb	Výpočet objemu NaOH: $V_1 = \frac{c_2 \times V_2}{c_1} = \frac{0,1 \text{ mol dm}^{-3} \times 0,1 \text{ dm}^3}{1 \text{ mol dm}^{-3}} = 0,01 \text{ dm}^3$
Úloha A1.4	1 pb	Výpočet hmotnosti dihydrátu kyseliny šťaveľovej: $m(\text{H}_2\text{C}_2\text{O}_4) = c(\text{H}_2\text{C}_2\text{O}_4) \times V(\text{H}_2\text{C}_2\text{O}_4) \times M(\text{H}_2\text{C}_2\text{O}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}) =$ $= 0,05 \text{ mol dm}^{-3} \times 0,1 \text{ dm}^3 \times 126,07 \text{ g mol}^{-1} = 0,6304 \text{ g}$
	1 pb	Navážená hmotnosť H ₂ C ₂ O ₄ · 2H ₂ O $m(\text{ŠT2}) =$
	1 pb	Výpočet presnej koncentrácie zásobného roztoku: $c(\text{H}_2\text{C}_2\text{O}_4) = \frac{m(\text{ŠT2})}{V(\text{H}_2\text{C}_2\text{O}_4) \times M(\text{H}_2\text{C}_2\text{O}_4)} = \frac{m(\text{ŠT1})}{0,1 \text{ dm}^3 \times 126,07 \text{ g mol}^{-1}}$
Úloha A2.1	3pb	Spotreba odmerného roztoku HCl: <i>Za každú vykonanú titráciu 1pb max. 3 pb</i>
	2 pb	Akceptovaná hodnota: V ₁ (HCl) <i>Hodnotí sa vylúčenie odľahlých hodnôt a výpočet priemeru</i>
		1 pb

	2 pb	Výpočet presnej koncentrácie roztoku HCl: $n(HCl) = 2 \times n(Na_2CO_3)$ $c(HCl) = \frac{2 \times c(Na_2CO_3) \times V(Na_2CO_3)}{V(HCl)}$	
Úloha A2.2	3 pb	Spotreba odmerného roztoku NaOH: <i>Za každú vykonanú titráciu 1pb max. 3 pb</i>	
	2 pb	Akceptovaná hodnota: $V_2(NaOH)$ <i>Hodnotí sa vylúčenie odľahlých hodnôt a výpočet priemeru</i>	
	1,5 pb	Zápis chemických reakcií, ktorá prebehli pri štandardizácii: $H_2C_2O_4 + 2 NaOH \rightarrow Na_2C_2O_4 + 2 H_2O$ $H_2C_2O_4 + CaCl_2 \rightarrow 2HCl + CaC_2O_4$ $HCl + NaOH \rightarrow NaCl + H_2O$	
	1,5 pb	Výpočet presnej koncentrácie zriedeného roztoku NaOH: $n(NaOH) = 2 \times n(H_2C_2O_4)$ $c(NaOH - Z) = \frac{2 \times c(H_2C_2O_4) \times V(H_2C_2O_4)}{V(NaOH)}$	
	1,5pb	Výpočet presnej koncentrácie roztoku NaOH použitého na hydrolýzu: $c(NaOH) = c(NaOH - Z) \times 10$	
Úloha A3	1 pb	Navážená hmotnosť dvoch tabliet	m=
	3 pb	Spotreba odmerného roztoku HCl: <i>Za každú vykonanú titráciu 1pb max. 3 pb</i>	
	2pb	Akceptovaná hodnota : $V(ODM)$ <i>Hodnotí sa vylúčenie odľahlých hodnôt a výpočet priemeru</i>	

	2 pb	<p>Reakcie prebiehajúce pri stanovení:</p> $HCl + NaOH \rightarrow NaCl + H_2O$		
	3pb	<p>Výpočet hmotnosti kyseliny acetylsalicylovej v jednej tablete:</p> $n(AS) = \frac{1}{2} \times n(NaOH)$ $n(HCl) = n(NaOH)$ $n(AS) = \frac{1}{2} \times (c(NaOH) \times V(NaOH) - c(HCl) \times V(HCl)) \times \frac{V_{ZR}}{V_{pip}}$		
	1pb	$m(AS) = \frac{n(AS) \times M(AS)}{2} = \frac{n(AS) \times 180.16}{2}$		
ÚlohaB				
Úloha	0,5pb	<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td>Použitá hmotnosť BKZ</td> <td>$m1(BKZ)=$</td> </tr> </table>	Použitá hmotnosť BKZ	$m1(BKZ)=$
	Použitá hmotnosť BKZ	$m1(BKZ)=$		
B1.1 2pb	<p>Výpočet molárnej koncentrácie roztoku brómkrezolovej zelene:</p> $c(BKZ) = \frac{m(BKZ)}{V \times M(BKZ)} = \frac{0,040 \text{ g}}{0,5 \text{ dm}^3 \times 698,02 \text{ g mol}^{-1}}$ $= 1,1461 \times 10^{-4} \text{ mol dm}^{-3}$			
Úloha B1.2	1,5pb	<p>Výpočet objemu HCl:</p> $V_1 = \frac{c_2 \times V_2}{c_1} = \frac{0,25 \text{ mol dm}^{-3} \times 0,1 \text{ dm}^3}{3 \text{ mol dm}^{-3}} = 8,3 \text{ cm}^3$		
Úloha B1.3	1,5pb	<p>Výpočet hmotnosti hydroxidu sodného:</p> $m(NaOH) = c(NaOH) \times V(NaOH) \times M(NaOH)$ $= 0,5 \text{ mol dm}^{-3} \times 0,1 \text{ dm}^3 \times 39,997 \text{ g mol}^{-1} = 2 \text{ g}$		

Úloha B2.5	Meranie absorbancie kyslej formy indikátora Body sa pridelia za každú správne nameranú absorbanciu a priemer					
	3,5pb		A1	A2		akceptovaná hodnota A
		440 nm				
		620 nm				
Úloha B2.4	Meranie absorbancie zásaditej formy indikátora Body sa pridelia za každú správne nameranú absorbanciu a priemer					
	3,5pb		A1	A2		akceptovaná hodnota A
		440 nm				
		620 nm				
Úloha B2.5	Výpočet molárneho absorpčného koeficientu kyslej formy indikátora					
	3pb	ϵ_{1a}		ϵ_{2a}		
		$\epsilon_{440a} = \frac{A}{l \times c}$		$\epsilon_{620a} = \frac{A}{l \times c}$		
	Výpočet molárneho absorpčného koeficientu zásaditej formy indikátora					
	3pb	ϵ_{1b}		ϵ_{2b}		
		$\epsilon_{440b} = \frac{A}{l \times c}$		$\epsilon_{620b} = \frac{A}{l \times c}$		
Úloha B3	Namerané hodnoty absorbancie na stanovenie pH vzorky Body sa pridelia za každú správne nameranú absorbanciu a priemer					
	3,5pb		A1	A2		akceptovaná hodnota A
		440 nm				
		620 nm				

	7,5 pb	Riešenie sústavy dvoch rovníc	
		$A_{\lambda 1} = \varepsilon_{1a} \times l \times [HIn] + \varepsilon_{1b} \times l \times [In^-]$ $A_{\lambda 2} = \varepsilon_{2a} \times l \times [HIn] + \varepsilon_{2b} \times l \times [In^-]$	
		[In ⁻] =	[HIn] =
	Výpočet podielu $\frac{[In^-]}{[HIn]}$		
3pb	Hodnota disociačnej konštanty		pKa= 4,76
	Výpočet pH vzorky $pH = pK_a + \log \frac{[In^-]}{[HIn]}$		